

Den 12. maj 2003 afgav jeg en endelig rapport om min inspektion den 9. december 2002 af den sikrede institution Stevnfortet. I rapporten bad jeg Stevnfortet, Storstrøms Amt og Socialministeriet om oplysninger mv. vedrørende nærmere angivne forhold.

Jeg modtog i den anledning udtalelser af 17. september og 3. oktober 2003 med bilag fra Stevnfortet og udtalelser af 24. september og 29. oktober 2003 fra henholdsvis Storstrøms Amt og Socialministeriet.

Jeg skal herefter meddele følgende:

Ad punkt 2. Generelt

Jeg tilkendegav at institutionens målgruppe er unge mellem 15 og 18 år, men at der dog i nærmere angivne tilfælde såvel kunne være unge under som over 18 år i institutionen. For så vidt angår unge over 18 år nævnte jeg at unge der har påbegyndt afsoning eller ungdomssanktion før det fyldte 18. år, kan forblive på institutionen efter det fyldte 18. år, og at en idømt ungdomssanktion desuden kan påbegyndes i institutionen efter det fyldte 18. år.

Socialministeriet har i udtalelsen af 29. oktober 2003 oplyst at unge over 18 år tillige kan fortsætte et ophold i en sikret afdeling hvis opholdet sker på socialpædagogisk grundlag, og den unge selv ønsker at forblive på afdelingen, og hvis opholdet træder i stedet for varetægtsfængsling, jf. retsplejelovens § 765. Førstnævnte situation vil dog antageligt meget sjældent forekomme.

Jeg har noteret mig denne præcisering.

Ad punkt 3.1. Bygning og gangarealer

Jeg skrev at Stevnstortet der var åbnet som en midlertidig institution, efter vedtagelsen af loven om ungdomssanktion blev permanent.

Socialministeriet har oplyst at dette ikke er korrekt, men at tidsrammen for anvendelse af institutionen flere gange er blevet forlænget. Det aktuelle grundlag (oktober 2003) er fortsat en sikret midlertidig afdeling indtil andre nyopførte sikrede pladser tages i brug. Et ønske om at Stevnstortet skal rumme mere permanente pladser, indgår i de overvejelser som regeringen har (havde) om udbygning af antallet af sikrede pladser.

Jeg har noteret mig det oplyste.

I en artikel i Dagbladet Køge den 29. januar 2004 er det nævnt at Storstrøms Amtsråd den 28. januar 2004 godkendte at Stevnstortet gøres permanent. Det anføres endvidere at dette betyder at institutionen (jeg går ud fra at der sigtes til bygningerne) fra den 1. maj 2004 overdrages fra staten til amtet, og at antallet af pladser udvides til 10.

Jeg beder for en ordens skyld om en bekræftelse på at der er truffet en sådan beslutning, og om oplysning om hvorvidt beslutningen er et resultat af regeringens overvejelser, jf. Socialministeriets oplysning herom.

Ad punkt 3.4. Fritidslokaler

Jeg bad om oplysning om hvor tit der foretages rengøring af hallen.

Stevnstortet har oplyst at hallen rengøres en gang om ugen.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 3.10. Besøgsrum

Besøgsrummet fremtrådte uden præg af hjemlig hygge. Jeg noterede mig oplysningen om at der ville ske en (yderligere/anden) udsmykning af rummet. Selv om rummet alene bruges til kontrolleret besøg, bad jeg institutionen om at overveje også på anden måde at gøre rummet hyggeligere, f.eks. ved en anden møblering. Jeg bad om underretning om resultatet af disse overvejelser.

Stevnsfortet har oplyst at der er kommet nye møbler, grønne planter, musikanlæg og reoler med læsestof i besøgsrummet. Der er endvidere lagt et gulvtæppe på gulvet og opsat udsmykning på væggene.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 4. Belægning og klientel mv.

Jeg bad om underretning om resultatet af Stevnsfortets overvejelser om at dele de to afdelinger op i en afdeling for varetægtsanbragte og en afdeling for afsonere og personer der er idømt ungdomssanktion.

I udtalelsen af 3. oktober 2003 har Stevnsfortet oplyst at det ikke har været muligt at dele institutionen op i to afdelinger som ønsket idet institutionen overvejende har modtaget unge der er anbragt i varetægtssurrogat.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Selv om der efter det tidligere oplyste indtil da kun havde været tre personer anbragt i pædagogisk observans, anmodede jeg Stevnsfortet om – hvis det var muligt – at oplyse om de erfaringer som institutionen hidtil har haft med placering af varetægtsarrestanter og dømte, herunder unge der er idømt ungdomssanktion, sammen med unge der er anbragt med henblik på pædagogisk/psykologisk observation. Jeg bemærkede at jeg forstod det anførte om at det efter Stevnsfortets opfattelse vil være

ønskeligt at de unge der er anbragt i pædagogisk observans, anbringes særskilt på afdelingerne, sådan at disse unge efter institutionens opfattelse ikke bør være sammen med varetægtssurrogatanbragte og dømte.

Stevnsfortet har i udtalelsen af 17. september 2003 oplyst at der indtil da fortsat alene havde været anbragt tre unge til pædagogisk observans. Det er fortsat Stevnsfortets opfattelse og erfaring med disse anbringelser at det optimale ville være at anbringe disse unge på særskilte afdelinger.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 5. Beskæftigelse og undervisning

Jeg bad Stevnsfortet om at uddybe hvad den eneundervisning som det under inspektionen blev oplyst at de unge har mulighed for at få under opholdet på institutionen, omfatter, herunder om den nu varetages af den lærer som kommer otte timer om ugen. Jeg bad tillige Stevnsfortet om at oplyse om der nu tillige foregår undervisning af flere unge sammen, og om de otte timers undervisning om ugen som er oplyst i Stevnsfortets tidligere udtalelse, er det samlede antal timer som institutionen råder over på ugebasis til undervisning.

Jeg tog tillige imod institutionens tilbud om at sende mig projektbeskrivelsen for fjernundervisningsprogrammet DUPER, og jeg anmodede samtidig om oplysning om den støtte der ydes de unge som modtager fjernundervisning. Jeg bad tillige institutionen om at underrette mig om resultatet af Undervisningsministeriets overvejelser om medfinansiering og hvad der (herefter) videre skete vedrørende dette projekt.

Stevnsfortet har oplyst at undervisningen siden færdigopsætningen pr. 1. april 2003 af det nye hegn er foregået i et særskilt undervisningslokale uden for afdelingerne. Undervisningen foregår "[o]ftest ... som eneundervisning, hvor der i undervisningslokalet undervises flere elever ad gangen". Alle elever på afdelingerne får tilbud om undervisning som omfatter dansk, matematik og engelsk med henblik på en 9. klas-

ses afgangseksamen. Stevnfortet samarbejder med skoleinspektøren på Boestof-teskolen om afholdelse af eksamen. Undervisningen varetages af en ekstern folke-skolelærer som afholder det antal timer som der er behov for.

Vedrørende projektet DUPER har Stevnfortet oplyst at der endnu ikke foreligger resultater som der kan underrettes om.

Jeg har noteret mig det oplyste, men beder dog institutionen om at uddybe det oplyste om at undervisningen "[o]ftest foregår... som eneundervisning, hvor der i undervisningslokalet undervises flere elever ad gangen".

Jeg er stadig interesseret i at modtage projektbeskrivelsen for fjernundervisningsprogrammet DUPER og nærmere oplysning om den støtte der ydes de unge som modtager fjernundervisning. Jeg beder tillige Stevnfortet om at underrette mig når resultatet af Undervisningsministeriets overvejelser om medfinansiering af DUPER-projektet foreligger, herunder om hvad der (herefter) sker vedrørende dette projekt.

Ad punkt 6. Fritidsaktiviteter og fællesskab

Jeg bad institutionen om at oplyse hvilke fritidsaktiviteter der kan foregå på værkstederne om aftenen.

Stevnfortet har oplyst at der er mulighed for at benytte sølv- og hobbyværkstedet.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Jeg bad desuden Stevnfortet om at oplyse om muligheden for at benytte Internettet i fritiden (for unge der ikke har besøgs- og brevkontrol). Jeg bad tillige institutionen om at oplyse om der er fastsat retningslinjer for brugen af computerne så det sikres at alle de unge der ønsker det, kan få adgang hertil.

Stevnsfortet har oplyst at der ikke er mulighed for at benytte Internettet i fritiden, men i dagtimerne har alle elever uden besøgs- og brevkontrol i realiteten mulighed for at benytte Internettet sammen med faglærere og skolelærere.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Da Stevnsfortet ikke har besvaret mit spørgsmål om eventuelle retningslinjer for brugen af computerne (på afdelingerne), anmoder jeg på ny om oplysning herom.

Jeg bad videre Stevnsfortet om at oplyse hvor stort et overskud der var i år 2002 på den konto hvorpå overskud fra tv-udlejningen bogføres (videokontoen). Jeg bad tillige Stevnsfortet om at oplyse hvorvidt de unge har lov til selv at medbringe tv.

Stevnsfortet har oplyst at der ikke var noget overskud på videokontoen i 2002 idet indtægterne i 2002 blev anvendt til nyindkøb og videoleje. Institutionen har samtidig oplyst at lejen i 2003 er sat ned til 40 kr. om ugen. De unge må ikke medbringe eget tv.

Jeg beder Stevnsfortet om at oplyse om hvorvidt nyindkøb sigter til nyindkøb af videofilm til Stevnsfortets videotek eller til nyindkøb af tv-apparater.

Ombudsmanden har tidligere behandlet spørgsmålet om udlejning af tv-apparater til indsatte i arresthusene, herunder størrelsen af den leje som arresthuset (staten) kan opkræve. De indsatte i arresthusene har – ligesom de unge på Stevnsfortet – ikke tilladelse til at medbringe eget tv, men i modsætning til de unge på Stevnsfortet har de indsatte i arresthusene heller ikke adgang til at se tv i fællesrum, hvorfor de kun kan se tv hvis de lejer et tv-apparat af eller gennem arresthuset. Efter forelæggelse for Statsrevisorerne og Rigsrevisor erklærede ombudsmanden sig enig i at kriminalforsorgen på de årlige finanslove har bevillingsretlig (og materiel) hjemmel til at opkræve betaling fra de indsatte i kriminalforsorgens institutioner for leje af tv-

apparater under forudsætning af at lejeindtægten svarer til den aktuelle udgift. Direktoratet for Kriminalforsorgen har bestemt at der højst må opkræves 5 kr. om dagen i leje for udlejning af tv-apparater til de indsatte.

En (amts)kommunal opgave der medfører indtægter (eller udgifter), kan (heller) ikke iværksættes uden bevillingsmæssig hjemmel i det kommunale budget eller ved særlig bevilling, jf. Morten Engberg m.fl., Forvaltningsret, 2. udgave (2002), s. 678, og kommunestyrelseslovens § 40. Om betaling for kommunale ydelser kan henvises til omtalte værk s. 720 ff.

Jeg har noteret mig at lejen er sat ned fra 45 kr. om ugen til 40 kr. om ugen, men jeg anmoder institutionen om at redegøre for det grundlag som lejen er fastsat på, herunder for de udgifter der er forbundet med ordningen med udlejning af tv-apparater til de unge. Hvis "nyindkøb" sigter til nyindkøb af videofilm til Stevnsfortets videotek og ikke nye tv-apparater, beder jeg tillige om oplysning om hvorvidt lejeindtægten ved udlejning af tv-apparater til de unge overstiger de faktiske udgifter der er forbundet med udlejningen af tv-apparaterne, således at der fremkommer overskud af udlejningsordningen (som anvendes til nyindkøb af videoer og videoleje mv.). Jeg anmoder i den forbindelse om oplysning om størrelsen af de lejeindtægter som institutionen havde i 2003, og hvad beløbet er brugt til. Hvis nyindkøb sigter til nyindkøb af tv-apparater, beder jeg om oplysning om størrelsen af det beløb som efter det oplyste er anvendt i 2002 til videoleje. Jeg beder samtidig om kopi af (eventuelt) skriftligt materiale om de nævnte forhold.

Jeg anmodede institutionen om at oplyse nærmere om de ture ud af huset som arrangeres, og hvor ofte de finder sted. Jeg bad samtidig om en kopi af den instruks der henvises til i et af de bilag som jeg har modtaget.

Stevnsfortet har oplyst at der er klare retningslinjer for tilladelse til udgang til børn og unge der er anbragt i varetægtssurrogat på de sikrede afdelinger. Institutionen har henvist til magtanvendelsesbekendtgørelsens § 12, stk. 3, hvorefter det kræves at der

er et uafviseligt behov for udgang. Med henblik på at sikre at spørgsmål om udgang til de surrogatanbragte unge behandles i overensstemmelse med disse og retsplejelovens regler, sender institutionen altid en skriftlig ansøgning til rette politiadvokatur med en udførlig individuel begrundelse for at institutionen – hvis politiet samtykker heri – kan meddele udgang.

Mit spørgsmål dette sted drejede sig ikke om hvornår der kan gives udgang til de unge, men om hvilke ture de unge som har tilladelse til at få udgang, kommer på, og hvor ofte de finder sted. Jeg anmoder derfor på ny institutionen om at oplyse herom og om kopi af den ovenfor nævnte instruks.

Jeg bad Stevnfortet om at oplyse om de unge der indtil videre havde været anbragt i institutionen på grundlag af straffelovens § 74 a (ungdomssanktionen), havde givet anledning til (særlige) problemer.

Stevnfortet har oplyst at det ikke er tilfældet.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Under rundgangen efterlyste nogle af de unge en anden type mad (pizzaer, burgere etc.), eventuelt således at det blev muligt at få det leveret udefra. Jeg bad om institutionens bemærkninger hertil.

I udtalelsen af 3. oktober 2003 har Stevnfortet oplyst at praksis er ændret således at der nu er en ”madmor” på hver afdeling. Der laves dagligt varm mad til middag og kold mad til aften. De unge har stor indflydelse på hvad der skal laves af mad, så næsten alt kan lade sig gøre. På afdelingerne laves der ernæringsrigtige pizzaer og burgere. Mad udefra er en meget dyr løsning, men ved særlige lejligheder kan der en sjældnen gang købes anden etnisk mad udefra.

Jeg forstår Stevnfortets henvisning til at mad udefra er meget dyr, således at institutionen alene har taget stilling til spørgsmålet om hvorvidt det vil være muligt for institutionen (en gang imellem) at købe mad udefra til de unge, og at institutionen således ikke har taget stilling til spørgsmålet om hvorvidt de unge (en gang imellem) vil kunne få lov til for egne penge selv at købe mad, f.eks. en pizza, udefra til levering i institutionen.

Jeg har noteret mig det oplyste om de unges indflydelse på hvilken mad som laves på institutionen, og om mulighederne for at få mad udefra (betalt af institutionen).

Jeg anmoder institutionen om at oplyse om mulighederne for at de unge en gang imellem kan købe mad udefra for egne penge til levering i institutionen.

Ad punkt 8. Kontakt til omverdenen mv.

I den tidligere udtalelse (som svar på det i kursiv anførte i den foreløbige rapport) oplyste Stevnfortet at der altid følges de regler med hensyn til udgang som er afstukket af politi, kriminalforsorg eller kommune. I tilfælde hvor kompetencen er udlagt til forstanderen, følges regler der ligger tæt på disse regler, dog med individuelle skøn. Institutionen fraviger således reglerne hvis fravigelsen har til formål at ”skabe tilladelig kontakt til netværk eller familie”. Stevnfortet vedlagde interne retningslinjer for udgang til unge der er idømt en ungdomssanktion. Det er heri bl.a. anført at institutionen har kompetencen til at træffe afgørelse om udgang til denne gruppe unge, og der er retningslinjer for hvornår og hvor ofte den unge kan få udgang, og om varigheden heraf.

Jeg bad Stevnfortet om at uddybe hvad det er for ”regler ... afstukket fra politi, kriminalforsorg eller kommune” som institutionen henviste til. Jeg bemærkede at jeg umiddelbart forstod udtalelsen sådan at der ikke er tale om generelle skriftlige regler, men om afgørelser i konkrete tilfælde hvor spørgsmålet forelægges de pågældende myndigheder. Da Stevnfortet alene (i anledning af min anmodning i det i kursiv anførte om fremsendelse af eventuelle skriftlige regler/retningslinjer for meddelelse

af udgang til unge der er idømt ungdomssanktion, unge der er anbragt på institutionen efter straffuldbyrdslovens § 78, stk. 2, og unge der er anbragt på socialpædagogisk grundlag) havde fremsendt egne interne regler for så vidt angår unge der er idømt ungdomssanktion, gik jeg ud fra at institutionen ikke var i besiddelse af andet skriftligt materiale om meddelelse af udgang til disse grupper af unge. For en ordens skyld bad jeg Stevnfortet om at bekræfte denne antagelse. Jeg anmodede tillige institutionen om at oplyse om det retlige grundlag for afgørelser om udgang til de nævnte grupper af unge, herunder for institutionens kompetence til at træffe afgørelse herom.

Stevnfortet har i den anledning anført følgende:

”... Der henvises til det lovmæssige grundlag for afgørelser om udgang til børn og unge anbragt udfra magtanvendelsesbekendtgørelsens § 4, nr. 4 og 6, samt gældende frihedsbekendtgørelse nr. 680 af 10. juli 2000 (udgang til unge idømt ungdomssanktion m.v.).”

Magtanvendelsesbekendtgørelsens § 4, nr. 4 og 6, som Stevnfortet henviser til, vedrører unge der er anbragt i varetægtssurrogat (nr. 4), og unge der er idømt en foranstaltning efter straffelovens § 74 a (ungdomssanktion).

Med hensyn til unge der er anbragt i varetægtssurrogat på de sikrede afdelinger, har Stevnfortet under pkt. 6, som gengivet ovenfor, anført at der er klare retningslinjer for tilladelse til udgang til disse unge, jf. magtanvendelsesbekendtgørelsens § 12, stk. 3, hvorefter det kræves at der er et uafviseligt behov for udgang. Stevnfortet har oplyst at institutionen med henblik på at sikre at spørgsmål om udgang til de surrogatanbragte unge behandles i overensstemmelse med disse og retsplejelovens regler, altid sender en skriftlig ansøgning til rette politiadvokatur med en udførlig individuel begrundelse for at institutionen – hvis politiet samtykker heri – kan meddele udgang.

For blandt andre unge der er anbragt i varetægtssurrogat i sikret institution efter retsplejelovens § 765, fremgår det af retsplejelovens § 765, stk. 5, at justitsministeren efter forhandling med socialministeren og sundhedsministeren kan fastsætte regler

om meddelelse af tilladelse til udgang mv. når der ikke i øvrigt (i rettens kendelse) er taget stilling hertil. I medfør af bl.a. denne bestemmelse har Justitsministeriet udstedt bekendtgørelse nr. 680 af 10. juli 2000 om udgangstilladelse til personer der er anbragt i hospital eller institution i henhold til strafferetlig afgørelse eller i medfør af farlighedsdekret. Af § 4, stk. 2, i denne bekendtgørelse fremgår det at personer der er anbragt i varetægtsurrogat i institution på sikret afdeling, ikke uden rettens godkendelse må forlade afdelingen. Når særlige omstændigheder taler derfor, kan institutionens ledelse dog med politiets samtykke give tilladelse til udgang med ledsager for et kortere tidsrum fra afdelingen eller fra institutionens område.

Jeg har noteret mig at institutionen altid i overensstemmelse hermed indhenter samtykke fra politiet før der gives tilladelse til udgang, og at spørgsmålet om udgang alene rejses over for politiet hvis der er et uafviseligt behov for udgang (jf. magtanvendelsesbekendtgørelsens § 12, stk. 3), dvs. hvis der foreligger særlige omstændigheder, jf. § 4, stk. 3, i bekendtgørelse nr. 680 af 10. juli 2000. Jeg går ud fra at udgang i sådanne tilfælde altid sker med ledsager og kun for et kortere tidsrum som angivet i sidstnævnte bestemmelse.

Da magtanvendelsesbekendtgørelsen er udfærdiget efter forhandling med Justitsministeriet, jf. bekendtgørelsens indledning, går jeg ud fra at Justitsministeriet – der har kompetencen til at fastsætte regler om udgang til varetægtsurrogatanbragte, jf. retsplejelovens § 765, stk. 5 – har godkendt indholdet af magtanvendelsesbekendtgørelsens § 12, stk. 3, selv om den ikke svarer helt til § 4, stk. 3, i bekendtgørelse nr. 680 af 10. juli 2000, herunder ikke medtager kravet om at udgang skal være med ledsager. Jeg beder dog Socialministeriet om at oplyse om det er en korrekt antagelse.

Jeg går i øvrigt ud fra at Socialministeriet ved (en eventuel) revision af magtanvendelsesbekendtgørelsen, jf. også ministeriets oplysninger herom under pkt. 14.3., vil overveje om § 12, stk. 3, skal ændres så den indholdsmæssigt svarer til § 4, stk. 3, i bekendtgørelse nr. 680 af 10. juli 2000.

Med hensyn til unge der er idømt en ungdomssanktion efter straffelovens § 74 a, har Stevnsfortet henvist til ”det lovmæssige grundlag” og nævnte bekendtgørelse nr. 680 af 10. juli 2000.

Bekendtgørelse nr. 680 opremser i § 1 hvilke personer som den finder anvendelse på. Unge der er idømt en ungdomssanktion efter straffelovens § 74 a – der først blev indført i straffeloven efter udstedelse af nævnte bekendtgørelse (ved lov nr. 469 af 7. juni 2001) – er ikke nævnt, og denne bekendtgørelse finder således ikke anvendelse på denne persongruppe.

Som nævnt i min rapport kan justitsministeren efter forhandling med socialministeren fastsætte regler om meddelelse af tilladelser til udgang mv. til unge der er anbragt i sikret afdeling efter straffelovens § 74 a, jf. straffelovens § 74 a, stk. 4, men denne bemyndigelse er endnu ikke udnyttet. Til orientering for Stevnsfortet kan jeg oplyse at Justitsministeriet i brev af 13. november 2003 i en anden sag på forespørgsel har oplyst at et udkast til bekendtgørelse blev sendt i høring den 9. juli 2003. På baggrund af de indkomne høringssvar har Justitsministeriet indledt forhandlinger med Socialministeriet om den endelige udformning af bekendtgørelsen som forventes at kunne træde i kraft i begyndelsen af 2004.

Der foreligger således på nuværende tidspunkt ingen regler om meddelelse af tilladelser til udgang til denne persongruppe, herunder regler om hvem der har kompetencen til at træffe afgørelse herom. Stevnsfortet har selv udfærdiget interne regler hvori det er angivet at institutionen har kompetencen til at træffe afgørelse om udgang til denne gruppe af unge. Da det imidlertid efter straffelovens § 74 a, stk. 4, er justitsministeren der har kompetencen til at fastsætte regler om udgang, herunder kompetenceregler, er Stevnsfortet ikke bemyndiget til at fastsætte sådanne regler. Jeg går ud fra at Stevnsfortet har fastsat de nævnte regler for – i mangel af regler på området – at kunne give tilladelse til udgang (også) til denne gruppe af unge.

Da der ikke har været fastsat regler, men sådanne må forventes at komme inden for kort tid, foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette forhold ud over at bemærke at

jeg naturligvis går ud fra at institutionen ændrer sine interne regler i overensstemmelse med de regler der fastsættes af Justitsministeriet.

Min anmodning om en udtalelse vedrørende det retlige grundlag for meddelelse af udgang omfattede tillige udgang til unge som er anbragt på institutionen efter straffuldbyrdelseslovens § 78, stk. 2, og på socialpædagogisk grundlag. Stevnsfortet har ikke besvaret mit spørgsmål herom.

Jeg skal derfor gentage mit spørgsmål herom. Jeg beder i den forbindelse institutionen om at oplyse hvad der menes med at afsonere kan have "almindelig" udgang, jf. inspektionsrapporten s. 29. Det bemærkes at jeg er bekendt med bekendtgørelse nr. 571 af 5. juli 2003 om anbringelse af dømte i institution mv. uden for fængsel eller arresthus og vejledningen hertil (nr. 68 af samme dato), herunder vejledningens pkt. 24, samt med bestemmelsen i § 57 i loven om social service (lovbekendtgørelse nr. 764 af 26. august 2003 med senere ændringer) og pkt. 145 og 155 i vejledning nr. 4 af 16. januar 2003 om særlig støtte til børn og unge.

Efter magtanvendelsesbekendtgørelsens § 11 kan amtskommunen i det amt hvor institutionen er beliggende, efter indstilling fra institutionens leder træffe afgørelse om at børn eller unge som er omfattet af bekendtgørelsens § 4, nr. 1-3 og 5, dvs. unge der er anbragt på socialpædagogisk grundlag eller efter straffuldbyrdelseslovens § 78, stk. 2, "for en kortere periode kan placeres" uden for afdelingen hvis placeringen er sikret via tæt voksenkontakt.

Jeg beder Socialministeriet om at oplyse nærmere om hvad denne bestemmelse tager sigte på.

Ad punkt 10. Personaleforhold mv.

Under inspektionen oplyste ledelsen at institutionen var i færd med at lave en ny vagtplan hvorefter der flyttes ressourcer fra dagbemandingen til aftenbemandingen (ved indførelse af 16-timers-vagter). Den nye plan forventedes at få virkning fra årsskiftet 2002/2003 og ville indebære at der ikke i samme omfang som hidtil sker aflysninger af aktiviteter på grund af personalesituationen.

Jeg bad institutionen om at underrette mig om hvorvidt den nye vagtplan var gennemført som planlagt, og om ordningen fungerede tilfredsstillende.

Stevnsfortet har oplyst at vagtplanen er gennemført som planlagt, og at ordningen fungerer tilfredsstillende set i forhold til de unges behov.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 11. Vold mv.

Jeg bad Storstrøms Amt om at fremsende oplysninger om amtets eventuelle politik/instruks med hensyn til anmeldelse af vold mv. mod personalet til politiet.

Amtet har oplyst at amtet ikke tidligere har haft en sådan politik/instruks, men at der er iværksat udarbejdelse af en vejledning på området. Når vejledningen er endelig godkendt, vil den blive fremsendt til mig.

Jeg har noteret mig det oplyste, herunder at jeg vil modtage en kopi af vejledningen når den er endelig godkendt.

Ad punkt 12. Tilsyn

Jeg anmodede amtet om at oplyse om der foreligger skriftligt materiale i anledning af de besøg som en konsulent fra amtet ifølge Stevnsfortets oplysninger indimellem havde aflagt i institutionen. I givet fald bad jeg om kopi heraf.

Jeg bad tillige amtet om at oplyse om der – ud over det der er angivet i dialogaftalen – er udarbejdet generelt materiale om tilsynsfunktionen. I givet fald bad jeg om kopi heraf.

Amtet har oplyst at der ikke foreligger skriftlige rapporter fra fagkonsulenternes besøg i institutionen idet besøgene som hovedregel har drejet sig om drøftelse af pædagogiske spørgsmål. Der har tillige været afholdt et møde med samtlige medarbejdere hvor magtanvendelsesbekendtgørelsens regler er gennemgået. Chefen for børne- og ungeafdelingen i amtet har desuden deltaget i hovedparten af ansættelsessamtalerne i forbindelse med ansættelse af det pædagogiske personale.

Med hensyn til generelt materiale om tilsynsfunktionen har amtet vedlagt en manual som er udarbejdet for tilsyn med institutioner på børne- og ungeområdet med oplysning om at manualen ikke har været anvendt i relation til Stevnstortet. Det skyldes at institutionen oprindeligt blev oprettet som midlertidig for en 6 måneders periode (som så er forlænget flere gange).

Amtet har desuden oplyst at det økonomiske tilsyn med institutionen føres gennem tre årlige økonomirapporteringer hvor det undersøges om institutionens forbrug svarer til det vedtagne budget.

Af tilsynsmanualen fremgår det at tilsynet med amtets børnedøgninstitutioner mv. er inddelt i tre niveauer: egenkontrol (niveau 1), almindeligt tilsyn (niveau 2) og udvidet tilsyn (niveau 3). Niveauerne er beskrevet nærmere. Med hensyn til det almindelige tilsyn er det anført i manualen at det udføres af to fagkonsulenter, og at der skal aflægges mindst to tilsynsbesøg om året. Det er videre anført at konsulenterne skal afrapportere skriftligt fra disse tilsyn.

Jeg har noteret mig at der ikke foreligger noget skriftligt fra de besøg som fagkonsulenterne har aflagt på Stevnstortet ”idet besøgene som hovedregel har drejet sig om drøftelse af pædagogiske spørgsmål”. Jeg forstår dette sådan at der ville være blevet udarbejdet notat såfremt besøgene havde drejet sig om andet end hovedsagligt pæ-

dagogiske spørgsmål. Jeg beder amtet om at oplyse om det er korrekt forstået, og om det samtidig skal forstås sådan at de besøg som fagkonsulenterne har aflagt, ikke har været egentlige tilsyn efter retssikkerhedslovens § 39.

Jeg har endvidere noteret mig at tilsynsmanualen ikke har været brugt i forhold til Stevnshuset fordi denne institution alene har været midlertidig. Jeg beder amtet om at oplyse om det skal forstås sådan at amtet efter amtets opfattelse – på grund af institutionens midlertidige karakter – ikke har haft pligt til at foretage tilsyn med denne institution efter retssikkerhedslovens § 39, eller blot sådan at denne manual ikke har været brugt ved de tilsyn som amtet har foretaget. Hvis sidstnævnte gør sig gældende, beder jeg amtet om at uddybe karakteren af de tilsyn som amtet har foretaget, jf. amtets oplysning om at der hovedsageligt har været tale om drøftelse af pædagogiske spørgsmål, og om en udtalelse om hvorvidt tilsynene har været i overensstemmelse med retssikkerhedslovens § 39, jf. Socialministeriets vejledning hertil (nu vejledning nr. 21 af 24. februar 2004, kapitel 40).

Jeg beder endvidere om Socialministeriets bemærkninger til amtets udtalelse.

Jeg beder desuden amtet om at oplyse hvor mange besøg (tilsyn) der har været tale om, og hvor mange fagkonsulenter der har medvirket ved disse besøg.

Da Storstrøms amtsråd ifølge en artikel i Dagbladet Køge den 29. januar 2004 har godkendt at Stevnshuset gøres permanent, jf. pkt. 3.1., går jeg ud fra at manualen fremover anvendes ved tilsyn på institutionen, og at der udfærdiges rapporter om de tilsyn der udføres. For en ordens skyld beder jeg dog amtet om at oplyse om det er en korrekt antagelse.

Til orientering kan jeg oplyse at jeg i forbindelse med inspektion af bosteder som også er omfattet af amternes tilsynsforpligtelse efter retssikkerhedslovens § 39 (nu lovbekendtgørelse nr. 72 af 6. februar 2004), har udtalt mig om det forhold at den samme konsulent (de samme konsulenter) som indgår i det daglige samarbejde, også

fører tilsyn med bostedet. I min endelige rapport af 11. august 2003 vedrørende min inspektion af bostedet Bramsnæsvej udtalte jeg således følgende:

”Som jeg gjorde opmærksom på under inspektionen, er det ikke uproblematisk at den samme konsulent (de samme to konsulenter) som indgår i det daglige samarbejde, også fører tilsyn med bostedet efter retssikkerhedslovens § 39. Denne vurdering bygger på det forhold at et løbende samarbejde – som utvivlsomt er nødvendigt og meget nyttigt – næppe kan undgå at kompromittere tilsynsmyndighedens uafhængighed. Det er væsentligt for begge parter – både bostedet og amtet – at der under et tilsynsbesøg er klare retningslinjer og klarhed over hvem der undersøger og hvem der undersøges. Jeg er naturligvis opmærksom på at Roskilde Amt er et mindre amt, og at de ansatte på dette område derfor kender hinanden i større omfang end dette er tilfældet i større forvaltninger. Jeg er også opmærksom på at amtet under et eventuelt skærpet tilsyn (niveau 3) nedsætter en til lejligheden sammensat gruppe på tværs af de tre fagområder på Social- og Sundhedsforvaltningens område.

Når den konsulent der står for den daglige kontakt også varetager tilsynet med det pågældende bosted, kommer konsulenten i et vist omfang til at undersøge sig selv. Konsulenten har løbende vejledt og bistået bostedet med forhold der indgår i tilsynet og kan derfor vanskeligt karakteriseres som uafhængig. Konsulenten kan vanskeligt undgå at blive medansvarlig for forholdene på bostedet – i hvert fald for så vidt angår de forhold som konsulenten er blevet bedt om råd om. Gennemførelse af tilsynsbesøg på et bosted som konsulenten kender godt og dagligt har kontakt med, forudsætter efter min opfattelse klarhed over hvilken ”rolle” konsulenten har hvornår. Denne klarhed er vanskelig at opnå.

Tilsynet på voksenområdet i Roskilde Amt varetages som det fremgår af de to samme pædagogiske konsulenter der varetager det daglige samarbejde. Man kunne overveje at lade den konsulent der ikke har den daglige kontakt med det pågældende bosted gennemføre tilsynsbesøget, men dette gør efter min opfattelse ikke uafhængigheden meget større, idet den ene kollega så kommer til at undersøge den anden.

Efter min opfattelse kunne Roskilde Amt overveje at lade en udenforstående person (evt. fra en anden afdeling i forvaltningen) forestå tilsynsbesøgene. Jeg er opmærksom på at dette forudsætter at den pågældende har et godt kendskab til området.

Jeg beder Roskilde Amt oplyse hvad mine bemærkninger giver anledning til med hensyn til at sikre en passende uafhængighed af bostedet for den eller de personer der udfører tilsynsbesøget.”

Amtet oplyste i den anledning at de to pædagogiske konsulenter havde fordelt primærkontakten til de enkelte bo- og dagtilbud mellem sig i en nordlig og sydlig del af amtet. I forbindelse med almindelige tilsynsbesøg deltog begge konsulenter. Det betød i praksis at den ene konsulent havde et større kendskab til det pågældende sted end den anden. Dette forhold betragtede Roskilde Amt som en styrke i forhold til både indhold og udbytte af tilsynet.

I en opfølgingsrapport af 27. januar 2004 udtalte jeg herefter følgende:

”Det forhold at de to pædagogiske konsulenter har fordelt primærkontakten til de enkelte bo- og dagtilbud imellem sig således at den ene konsulent har et større kendskab til det tilbud hvor der foretages tilsynsbesøg end den anden, giver efter min opfattelse ikke konsulenterne en større grad af uafhængighed af bostederne. Konsulenterne vil i vidt omfang under et tilsynsbesøg komme til at undersøge sig selv – og hinanden. Dette gælder i hvert fald for så vidt angår de forhold som konsulenterne gennem den løbende daglige kontakt er blevet bedt om råd om.

Jeg forstår at de to pædagogiske konsulenter sammen udfører tilsynsbesøgene uden at andet personale fra forvaltningen deltager.

Under henvisning til mine bemærkninger ovenfor og mine bemærkninger i den endelige rapport henstiller jeg til Roskilde Amt at overveje hvorledes det på en bedre måde sikres at de personer der udfører tilsynsbesøg, for fremtiden er uafhængige af det bosted der føres tilsyn med, herunder om ikke andre ansatte i forvaltningen end de to pædagogiske konsulenter der varetager den løbende kontakt med bostederne, ville kunne inddrages i tilsynsopgaverne. Jeg bemærker igen at jeg er opmærksom på at Roskilde Amt er et mindre amt, og at de ansatte på dette område derfor kender hinanden i større omfang end det er tilfældet i større forvaltninger.

Jeg beder amtet underrette mig om hvad min henstilling giver anledning til.”

Roskilde Amt har i den anledning i en udtalelse af 1. marts 2004 oplyst at amtet har valgt at ændre procedure. Fremover vil tilsynet blive udført af en pædagogisk konsulent sammen med en fuldmægtig (AC) som bl.a. deltager i arbejdet med bostedernes driftsaftaler. Den pædagogiske konsulent vil ikke være den samme som har den kontinuerlige kontakt til bostedet.

Jeg beder Storstrøms Amt om at oplyse hvordan amtet sikrer en passende uafhængighed i forhold til institutionen for den eller de personer der udfører tilsynsbesøg.

Under inspektionen blev det oplyst at institutionen ud over magtanvendelsesskemaer udfylder ”grænseoverskridelsesskemaer” som også indberettes. Det blev oplyst at der var tale om et forsøg. Det fremgår af materiale som jeg efterfølgende modtog fra institutionen, at anvendelsen af skemaerne er foranlediget af amtet, og at forsøget også omfattede to andre institutioner. For Stevnfortets vedkommende løb forsøget fra februar 2002 til udgangen af september 2002. Om erfaringerne med anvendelsen af disse skemaer er det i en redegørelse anført at der er sket en samlet evaluering af projektet, og at alle tre institutioner på et evalueringsmøde i amtet den 8. oktober 2002 opfordrede til at projektet fortsatte. Det er videre anført at Stevnfortet fortsætter med at anvende disse skemaer indtil der foreligger svar fra amtet.

Jeg anmodede om oplysning om hvad der videre skete i sagen.

Stevnsfortet har i udtalelsen af 3. oktober 2003 oplyst at projektet foreløbig er indstillet fra amtets side, og at institutionen ikke har modtaget evaluering af projektet. Stevnfortet fortsætter med at anvende de nævnte skemaer så institutionen på denne måde får kortlagt institutionens arbejdsmiljø og ud fra skemaet kan iværksætte de tiltag og udarbejde de strategier som skal til for hele tiden at forbedre arbejdsmiljøet på institutionen.

Amtet er ikke kommet med bemærkninger til dette punkt.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Under henvisning til magtanvendelsesbekendtgørelsens § 3, stk. 3, hvorefter Socialministeriet skal følge udviklingen inden for anvendelsen af de sikrede afdelinger og lejlighedsvis skal aflægge besøg på institutionerne, bad jeg Socialministeriet om at

oplyse hvornår der havde været et sådant (sådanne) besøg fra ministeriets side. Jeg bad endvidere om at modtage de(n) rapport(er) som jeg gik ud fra var udfærdiget efter besøget (besøgene).

Socialministeriet har oplyst at seneste besøg efter nævnte bestemmelse fandt sted den 7. marts 2002. Med hensyn til spørgsmålet om udarbejdelse af rapport fra besøget har ministeriet anført følgende:

”...

Der er til brug for drøftelser med amt og afdeling i 2001 udarbejdet et skema. Det anvendes som huskeliste i forbindelse med besøg og ved udarbejdelse af en rapport / referat om besøg. Rapporten udarbejdes med henblik på at indgå som internt arbejdsmateriale i ministeriet. Rapporten sendes således ikke til afdeling og/eller amt. Hvis særlige spørgsmål måtte dukke op under drøftelsen, følges der særskilt op, telefonisk eller skriftligt alt efter karakteren af spørgsmålene.”

Uanset at de rapporter/referater som udarbejdes om besøg i institutionen, er internt arbejdsmateriale, anmoder jeg om kopi af rapporterne. Det bemærkes at internt materiale der sendes til ombudsmanden, ikke bliver eksternt ved denne fremsendelse.

Socialministeriet har i øvrigt oplyst at ministeriet ud over besøg i henhold til magt-anvendelsesbekendtgørelsen har været på besøg i institutionen fire gange siden institutionen blev taget i brug i 2000. I to tilfælde var der tale om besøg af en medarbejder fra ministeriet særligt med fokus på kontakt med de unge i de sikrede pladser, mens de to andre besøg skete i forbindelse med henholdsvis besøg af Folketingets Retsudvalg og indvielsen af Prøvegården.

Jeg har noteret mig det oplyste.

13. Andet

Jeg anmodede under inspektionen om kopi af to handleplaner vedrørende unge der er idømt ungdomssanktion, og jeg modtog herefter en handleplan for en ung og nogle udtalelser angående en anden ung. Jeg bad om oplysning om hvorvidt der i sidstnævnte tilfælde forelå en egentlig handleplan fra kommunens side. I så fald bad jeg om kopi heraf.

Stevnsfortet har oplyst at der ikke foreligger nogen handleplan fra kommunen i institutionens arkiv.

Jeg har noteret mig det oplyste. Da Stevnsfortet i sin tidligere udtalelse anførte at institutionen rykker hvis handleplan ikke foreligger fra den kommune der i det konkrete tilfælde har ansvaret for udarbejdelsen heraf, går jeg ud fra at der er sket en fejl med hensyn til at rykke i det konkrete tilfælde, men at det må betragtes som et enkeltstående tilfælde. Jeg foretager mig på denne baggrund ikke mere vedrørende dette forhold.

Ad punkt 14. Gennemgang af konkrete sager

På en oversigt over voldsepisoder som er registreret som grænseoverskridende adfærd, som jeg havde modtaget med Stevnsfortets tidligere udtalelse, var der hæftet en oversigt over episoder der var indberettet til amtet som magtanvendelse. På denne oversigt figurerede en sag om anvendelse af magt (den 13. august 2002) som jeg ikke modtog, og jeg bad Stevnsfortet om at oplyse hvorfor jeg ikke modtog denne sag sammen med de øvrige sager.

Stevnsfortet har oplyst at det ikke har været muligt at ”klarlægge omstændighederne ved denne forsendelse”. Jeg forstår det sådan at der foreligger en rapport, og at det ikke har været muligt at afklare hvorfor den ikke blev sendt til mig sammen med de øvrige rapporter.

Det er efter min opfattelse beklageligt at jeg ikke modtog ovennævnte sag sammen med de øvrige sager om magtanvendelse.

Ad punkt 14.2. Lidt om sagerne

I et tilfælde (en anvendelse af magt den 17. september 2002) havde den unge i forbindelse med angreb på en af de andre unge taget en jerngryde som han imidlertid tabte (eller smed), hvorefter den anden unge tog gryden som han ville slå den pågældende unge med. Dette modangreb blev imidlertid afværget af personalet, og det er herom anført at personalet fik den pågældende unge ”ned på gulvet”.

Jeg bad institutionen om at oplyse hvorvidt der var tale om en magtanvendelse over for denne anden unge som skulle skemaføres efter § 15, stk. 1, eller indberettes efter § 16, stk. 1.

Stevnsfortet har oplyst at der er tale om en almindelig indberetning efter § 15, stk. 1. Jeg forstår det sådan at der er udarbejdet en rapport om magtanvendelsen som jeg imidlertid ikke modtog sammen med de øvrige rapporter.

Jeg beder Stevnsfortet om at oplyse om denne antagelse er korrekt.

Ad punkt 14.3. Anvendelse af skemaer mv.

Socialministeriet har til det jeg har anført i kursiv s. 43 om at Stevnsfortet ikke har usikrede afdelinger, bemærket at der på Prøvegården som hører til Stevnsfortet, er tale om åbne pladser.

Som det fremgår af rapporten s. 5 (som ministeriet også henviser til), er jeg opmærksom på at Prøvegården hører under Stevnsfortet, og at Prøvegården har åbne pladser. Som nævnt samme sted omfattede inspektionen ikke Prøvegården (og dermed heller ikke rapporter fra denne institution, jf. også pkt. 14, s. 38, hvor det er anført at en af de modtagne sager ikke indgår i min gennemgang fordi magtanvendelsen fandt

sted på Prøvegården). Min bemærkning i det i kursiv anførte under pkt. 14.3. (s. 43) om at Stevnsfortet ikke har usikrede afdelinger, sigter til selve moderinstitutionen, men det kunne godt have været præciseret dette sted. Jeg beklager denne uklarhed.

Jeg oplyste til orientering for Stevnsfortet og amtet at ombudsmandens retschef i sagen vedrørende inspektionen af den sikrede institution Koglen havde bedt Socialministeriet om at oplyse om ministeriet har overvejet at ændre bekendtgørelsen således at de skemaer der anvendes, bliver ens for hele landet.

Som opfølgning herpå kan jeg til orientering oplyse at Socialministeriet i en udtalelse af 10. juli 2003 hertil har oplyst følgende:

”...

Ministeriet har ikke aktuelle planer om at ændre i magtanvendelsesbekendtgørelsen på dette punkt. Der er i gældende bestemmelser alene fastsat visse minimumsregler om oplysninger, der skal indgå i et sådant skema, jf. bekendtgørelsens § 15. Det enkelte amt har i den forbindelse mulighed for – efter eget ønske – at supplere skemaet med rubrikker vedrørende yderligere oplysninger som led i amtets dialog og tilsyn med den sikrede afdeling. Ministeriet ønsker som udgangspunkt ikke at afskære amterne fra en sådan mulighed.

Ministeriet påregner en høringsrunde til bl.a. de sikrede afdelinger med henblik på at få afdækket behovet for ændringer i magtanvendelsesbekendtgørelsen på børn og unge området. I den forbindelse vil ministeriet naturligvis være lydhør for et ønske om brug af standardiserede skemaer.”

Der foreligger endnu ikke en opfølgingsrapport vedrørende denne inspektion.

Jeg bad institutionen om at oplyse hvorvidt institutionen i de enkelte tilfælde havde lagt til grund at der var tale om magtanvendelser der skete efter § 2, stk. 1 eller 2.

Stevnsfortet har oplyst at ”magtanvendelsen skete efter magtanvendelsesbekendtgørelsens § 2, stk. 1 ... og er fremsendt jfr. § 15”. Jeg går ud fra at udtalelsen omfatter alle de 5 tilfælde som min undersøgelse omfattede, herunder det tilfælde hvor ske-

maet er faxet til amtet den 6. maj 2002, og som fremstår som en lidt sen indberetning efter § 16, jf. rapporten s. 45 (en episode den 2. maj 2002).

Jeg har noteret mig at Stevnnsfortet har anset alle 5 tilfælde som anvendelser af magt efter bekendtgørelsens § 2, stk. 1, og at de er fremsendt til amtet efter bestemmelsen i § 15. Jeg er ikke gået ind i en nærmere vurdering af denne henføring af tilfældene til § 2, stk. 1, men har alene vurderet om reglerne i § 15 har været fulgt. Dog har jeg nedenfor spurgt til 2 tilfælde hvor den unge er blevet båret.

Efter § 15, stk. 1, skal nærmere angivne oplysninger indføres i et (særligt udarbejdet) skema samme dag som magtanvendelsen har fundet sted. Pligten til at indføre oplysningerne påhviler efter bestemmelsen institutionens leder.

De anvendte skemaer er opbygget således at den eller de involverede medarbejdere skal udfylde skemaerne som herefter skal påføres ledelsens bemærkninger. Skemaerne er i overensstemmelse hermed udfyldt af de medarbejdere der har været involveret i episoderne, og er efterfølgende gennemset af institutionens leder der (uden datoangivelse) har påtegnet skemaet. Det fremgår ikke af nogen af sagerne, herunder ved særskilte notater hvor sådanne har foreligget, hvornår oplysningerne er tilført skemaet. Det fremgår således ikke om kravet i § 15 om at oplysningerne skal indføres samme dag som magtanvendelsen har fundet sted, har været overholdt.

Jeg beder Stevnnsfortet om at oplyse om udfyldelse af skemaerne (altid) sker samme dag som magtanvendelsen finder sted, og hvornår ledelsen orienteres og påfører sine bemærkninger.

Da skemaerne så vidt ses er udfærdiget af amtet, beder jeg tillige amtet om at overveje at indføje "dato" i det fortrykte/elektroniske skema til udfyldelse i forbindelse med underskrift fra de pågældende medarbejdere, således at det – ved udfyldelse heraf – bliver muligt at se hvornår oplysningerne er indført i skemaet. Jeg beder om underretning om resultatet af amtets overvejelser.

*Selv om pligten til at indføre oplysninger i skemaet efter § 15, stk. 1, påhviler institutionens leder, går jeg ud fra at Socialministeriet ikke har bemærkninger til at oplysningerne i praksis indføres af de medarbejdere der har foretaget indgrebet, hvorefter ledelsen påfører sine bemærkninger, men for en ordens skyld beder jeg dog ministeriet om at oplyse om denne fremgangsmåde giver ministeriet anledning til bemærkninger. I den forbindelse beder jeg tillige ministeriet om en udtalelse om overholdelse af kravet om at institutionens leder skal indføre disse oplysninger **samme dag** som magtanvendelsen har fundet sted, i tilfælde hvor magtanvendelsen finder sted på tidspunkter (f.eks. om aftenen) hvor institutionens leder ikke er til stede, herunder om mulighederne for delegation af kompetencen efter denne bestemmelse.*

Efter bekendtgørelsens § 15, stk. 1, nr. 1-4, skal barnets eller den unges navn og alder, tidspunktet for indgrebet, dets varighed og art anføres i skemaet. Efter nr. 5 skal der tillige anføres en begrundelse for indgrebet.

Der er oplysning herom i alle tilfælde. I et tilfælde mangler der dog oplysning om indgrebets art, men der er efter forstanderens anmodning efterfølgende lavet et notat fra to andre kollegaer der var til stede da episoden udspandt sig, og heri er der oplysning om indgrebets art.

Af § 15, stk. 2, fremgår det at skemaerne skal opbevares i institutionen i en særlig protokol.

Idet jeg henviser til det anførte på s. 37, sidste afsnit, og s. 38, 1. afsnit, i min endelige rapport, om udlevering og fremsendelse af sager til mig, og til Stevnsfortets udtalelse under pkt. 14 om at det ikke var muligt at klarlægge hvorfor jeg ikke modtog den dér nævnte rapport sammen med de øvrige rapporter, beder jeg Stevnsfortet om at oplyse om institutionen opfylder dette krav.

Af bekendtgørelsens § 15, stk. 3, fremgår det at institutionens leder ved månedens udgang sammen med sine kommentarer skal sende skemaerne til amtet der herefter gennemgår dem.

4 af de skemaer som jeg har modtaget, vedrører magtanvendelser der fandt sted i maj måned. I et tilfælde er skemaet faxet til amtet den 6. maj 2002 (fire dage efter magtanvendelsen). De 3 andre skemaer fra denne måned er alle stemplet modtaget i amtet den 27. maj 2002 og er således fremsendt samlet (ved månedens udgang). Det sidste tilfælde vedrører en magtanvendelse der fandt sted i september 2002, og skemaet vedrørende denne magtanvendelse er stemplet modtaget i amtet den 26. september 2002. Institutionens leders kommentarer er påført i alle tilfælde.

Idet Stevnfortet har oplyst at alle sager vedrørte magtanvendelse efter bekendtgørelsens § 2, stk. 1, og at skemaerne er sendt til amtet efter bestemmelsen i bekendtgørelsens § 15, beder jeg Stevnfortet om at oplyse hvorfor skemaet vedrørende magtanvendelsen den 2. maj 2002 er sendt (faxet) til amtet den 6. maj 2002.

Om amtets gennemgang af rapportererne henviser jeg til pkt. 14.4.

I 2 tilfælde blev den unge båret til eget værelse, i begge tilfælde efter at der forinden havde været en fysisk kontakt mellem et medlem af personalet og den unge i form af skub og greb (fastholdelse). Det fremgår ikke om dét at den unge blev båret til sit værelse, er opfattet som en magtanvendelse. Jeg bad Socialministeriet om at oplyse hvorvidt det at bære en ung til et andet sted, f.eks. til vedkommendes eget værelse, er (eller kan være) omfattet af bestemmelsen i § 2, stk. 1, der taler om at fysisk magtanvendelse i form af at den unge fastholdes eller ”føres” til et andet opholdssted, eller af § 2, stk. 2, der taler om handlinger som er nødvendige for at ”modstå eller afværge” et påbegyndt eller overhængende uretmæssigt angreb, og som ikke åbenbart går ud over hvad der er forsvarligt under hensyn til angrebets karakter, angriberens person og det angrebne retsgodes betydning.

Socialministeriet har anført at ministeriet ikke finder at det kan udelukkes at en magtanvendelse i form af at et barn eller en ung bæres til sit værelse, efter en bedømmelse af de konkrete omstændigheder vil kunne falde inden for § 2, stk. 1, i magtanvendelsesbekendtgørelsen.

Efter en sproglig fortolkning kan "føres" efter min opfattelse ikke omfatte det forhold at en person bæres. Jeg har imidlertid noteret mig at en magtanvendelse i form af at et barn eller en ung bæres til (f.eks.) sit værelse, efter Socialministeriets opfattelse således – afhængig af de konkrete omstændigheder – vil kunne falde inden for bekendtgørelsens § 2, stk. 1. Jeg går ud fra at ministeriet i forbindelse med (eventuel) revision af bekendtgørelsen om magtanvendelse, jf. ministeriets oplysning herom nedenfor, enten heri eller i den vejledning som ministeriet samme sted har oplyst at ministeriet påregner at udsende i forbindelse med udsendelse af en ny bekendtgørelse, vil overveje at præcisere/medtage dette spørgsmål.

Jeg beder Stevnnsfortet om at oplyse nærmere om den måde hvorpå de unge ved magtanvendelserne den 21. og 22. maj 2003 er båret til deres værelser, og om amtets vurdering af hvorvidt der på denne baggrund isoleret set er tale om magtanvendelse der falder inden for magtanvendelsesbekendtgørelsens § 2, stk. 1. Jeg beder tillige om Socialministeriets bemærkninger hertil.

Til orientering for Stevnnsfortet og amtet oplyste jeg at ombudsmandens retschef i sagen vedrørende inspektionen af den sikrede institution Koglen har tilkendegivet at der med bestemmelserne i bekendtgørelsens § 1, stk. 9, og § 10 efter hans umiddelbare opfattelse er gjort op med hvilke indgreb i form af indelåsning der kan henføres til bekendtgørelsens § 15. Alle andre former for indelåsning skal efter denne forståelse indberettes til amtskommunen efter bekendtgørelsens § 16, stk. 1 (som indgreb der udgør overtrædelse af reglerne i kap. 1-5; i tilfælde af indelåsning på værelset (bortset fra om natten) en overtrædelse af § 1, stk. 5). Retschefen bad Koglen og Ringkøbing Amt om en udtalelse herom (i relation til konkrete sager om indelåsning på væ-

relserne). Han bad om at udtalelserne mv. blev sendt til ombudsmanden gennem Socialministeriet hvis bemærkninger han tillige udbad sig.

I de udtalelser som retschefen i den anledning har modtaget fra amtet og Socialministeriet i denne sag, har myndighederne erklæret sig enige i den opfattelse som retschefen har givet udtryk for.

Jeg anmodede Socialministeriet om at oplyse hvornår den vejledning om magtanvendelsesbekendtgørelsen som ifølge skrivelse nr. 12003 af 27. juni 2001 om orientering om den nye bekendtgørelse om magtanvendelse på dette tidspunkt forventedes at blive udarbejdet i løbet af efteråret 2001, ville blive udsendt, og om den ville indeholde vejledning med hensyn til afgrænsningen mellem magtanvendelse efter bekendtgørelsens § 2, stk. 1 henholdsvis stk. 2.

Socialministeriet har oplyst at ministeriet for tiden er i færd med at udarbejde et grundlag for en høring om en ny magtanvendelsesbekendtgørelse for børn og unge, og at der i tilknytning hertil påregnes udarbejdet en vejledning om magtanvendelse. Vejledningen påregnes at indeholde ”omtale af afgrænsningen af, hvilken magtanvendelse der falder inden for den afgrænsning, der er fastsat efter servicelovens bestemmelser”, og omtale af straffelovens bestemmelser om nødværge. Sidstnævnte omtale forudsætter Justitsministeriets indforståelse.

Jeg har noteret mig det oplyste og beder Socialministeriet om at underrette mig når bekendtgørelsen og vejledningen sendes ud.

Ad punkt 14.4. Amtets tilsyn med Stevnfortets anvendelse af magtanvendelsesbekendtgørelsen

I fortsættelse af det som jeg havde anført om amtets tilsyn efter retssikkerhedslovens § 39 (pkt. 12 i rapporten), bad jeg om en udtalelse fra amtet om amtets tilsyn med Stevnfortets anvendelse af reglerne i magtanvendelsesbekendtgørelsen.

Amtet har oplyst at forvaltningen gennemgår de indberetninger som amtet modtager fra institutionen, og vurderer om der er tale om magtanvendelse efter bekendtgørelsens § 2, stk. 1, eller anvendelse af nødværge efter bekendtgørelsens § 2, stk. 2. Hvad enten der er tale om magtanvendelse eller nødværge, forelægges alle indberetninger for direktøren og udvalgsformanden til afgørelse hvorefter institutionen modtager afgørelsen. Anvendelse af magt efter bekendtgørelsens § 2, stk. 1, og anvendelse af nødværge efter bekendtgørelsens § 2, stk. 2, indberettes på samme skema. Baggrunden herfor er at amtet ønsker en så udførlig forklaring som mulig på samtlige magtanvendelser.

Jeg har ingen bemærkninger til at amtet ønsker en så udførlig forklaring som muligt på samtlige magtanvendelser. Efter min opfattelse kan dette mål imidlertid også opnås ved anvendelse af to forskellige skemaer som kan opbygges stort set identisk. Efter min opfattelse vil det under alle omstændigheder være hensigtsmæssigt hvis det udtrykkelig fremgår om der (efter institutionens opfattelse) er tale om magtanvendelse efter bekendtgørelsens § 2, stk. 1, eller nødværge efter bekendtgørelsens § 2, stk. 2. Ved anvendelse af to forskellige skemaer tvinges institutionen til allerede ved valg af skema at forholde sig hertil. Hvis der anvendes samme skema, vil det efter min opfattelse være hensigtsmæssigt hvis det udtrykkeligt fremgår af skemaerne at de skal anvendes ved både skematilførsel efter § 15 og indberetning efter § 16, og at det i skemaerne, f.eks. ved afkrydsning, udtrykkeligt skal angives om der (efter institutionens opfattelse) er tale om magtanvendelse efter bekendtgørelsens § 2, stk. 1, eller nødværge efter bekendtgørelsens § 2, stk. 2. Som det fremgår af min endelige rapport, pkt. 14.3., var det ikke umiddelbart muligt for mig at udlede om institutionen i de enkelte tilfælde havde anset magtanvendelserne for magtanvendelser efter § 2, stk. 1, eller nødværge efter § 2, stk. 2. Jeg går ud fra at amtet i lyset af disse bemærkninger vil overveje at ændre skemaet.

Jeg går i øvrigt ud fra at institutionerne (herunder Stevnfortet på det møde med samtlige medarbejdere hvor magtanvendelsesbekendtgørelsens regler blev gennemgået, jf. pkt. 12) er vejledt om hvornår der skal ske henholdsvis skematilførsel og indberetning, og om de (forskellige) regler der gælder herom.

15. Opfølgning

Jeg har bedt myndighederne om oplysninger mv. vedrørende nærmere angivne forhold. Jeg beder om at Stevnfortet sender institutionens oplysninger mv. gennem Storstrøms Amt med henblik på at amtet får lejlighed til at kommentere det som Stevnfortet anfører. Jeg beder amtet om at tilbagesende amtets og Stevnfortets oplysninger mv. gennem Socialministeriet.

16. Underretning

Denne rapport sendes til Stevnfortet, Storstrøms Amt, Socialministeriet, Folketingets Retsudvalg, Tilsynet i henhold til Grundlovens § 71, stk. 7, og de unge i institutionen.

Lenart Frandsen
Inspektionschef